

ПЕРЕДМОВА

Комплексне дослідження речення як багатоаспектної одиниці є пріоритетним у сучасному українському мовознавстві. Особливо це стосується складних, зокрема багатокомпонентних, речень, що широко функціонують у книжних стилях сучасної української літературної мови.

Складні багатокомпонентні речення були предметом дослідження у різних слов'янських мовах – російській, чеській, словацькій, польській, болгарській. Їх опису частково чи повністю присвятили свої праці Г. Гаврилова, Г. Калашникова, М. Холодов, Л. Двонч, Ф. Кочиш, Є. Махачкова, З. Клеменевич, К. Попов. В українській лінгвістиці окремі аспекти багатокомпонентних синтаксичних структур (переважно формально-граматичний) досліджувалися у працях С.П. Бевзенка, І.Р. Вихованця, А.П. Грищенка, І.К. Кучеренка, М.Я. Плющ, М.В. Симулика, більш глибокий аналіз подано у працях К.Ф. Шульжука.

Актуальність навчально-методичного посібника зумовлена насамперед тим, що статус складних багатокомпонентних конструкцій у сучасному українському мовознавстві адекватно не визначений, всебічно не висвітлені формально-синтаксичні параметри цих структур, майже не досліджувалася семантико-синтаксична структура й досі немає однозначних поглядів на їх класифікацію. Крім того, у мовознавчих працях увагу здебільшого звертали на мінімальні різновиди цієї моделі – трикомпонентні речення, тим часом як більш об'ємні структури (з чотирьох і більше предикативних компонентів) залишалися поза увагою вчених.

З урахуванням результатів попередніх досліджень у навчально-методичному посібнику здійснено спробу комплексного аналізу та опису складних багатокомпонентних речень як однієї з центральних моделей синтаксису сучасної української мови. Системний опис складних багатокомпонентних конструкцій зумовлено також намаганням глибше проникнути в механізм функціонування синтаксичного рівня мови, що, на нашу думку, сприятиме подальшому розвитку синтаксичних досліджень складних неелементарних речень.

Теоретичний матеріал доповнено методичними рекомендаціями і взірцями повного синтаксичного розбору усіх типів

складних багатокомпонентних речень із застосуванням лінійної та рівневої схем, що дозволяє наочно продемонструвати структуру досліджуваних синтаксичних одиниць, залежність їх предикативних частин та семантичні відношення між ними.

Навчально-методичний посібник допоможе студентам, аспірантам, філологічних факультетів, вчителям-мовникам розширити коло теоретичних уявлень про складні багатокомпонентні речення як на формально-синтаксичному, так і на семантико-стилістичному рівнях, удосконалити їхні уміння та навички синтаксичного розбору цих складних синтаксичних утворень; сприятиме засвоєнню пунктуаційних норм сучасної української мови, уточненню терміна «авторська пунктуація».